

MARIA SZELAĞIEWICZ, RAJMUND SOKOŁ

Pasożyty kur w podmiejskich hodowlach przydomowych

Katedra Parazytologii i Chorób Inwazyjnych Wydziału Weterynaryjnego AR-T, 10-722 Olsztyn

Summary

Parasites of poultry in a small on-suburb raisings

The kind and extensiveness of parasitic invasion in hens in a small on suburb raisings were estimated. The examinations were done in June 1990 in 6 suburbs of the Olsztyn city. In each suburb faeces of 50 hens (from 10 birds in one poultry house) were examined by the Fülleborn's method. It was found that about 33% of birds were infected with intestinal nematodes and coccidia. Among the parasites dominated *Ascaridia galli* (17.3%), *Eimeria* sp. (11.39%) and *Capillaria* sp. (9.6%).

Despite of a high extensiveness of invasion (from 18.0 to 56.0%) clinical lesions were not observed and the invasion does not affect body weight gains and egg laying.

Na obrzeżach miast, szczególnie w dzielnicach budownictwa jednorodzinnego, coraz powszechniej spotykać można niewielkie hodowle kur, liczące od kilku do kilkudziesięciu ptaków. Ten rodzaj hodowli drobiu ma w Polsce, a także w wielu innych krajach, stare tradycje i dla prowadzących go osób stanowi niejednokrotnie liczącą się pozycję w rodzinnym budżecie. Niemalże jednak problem stanowią dla właścicieli tak hodowanego drobiu choroby tych ptaków, w tym szczególnie pasożytnicze.

Kury z podmiejskich hodowli mają na ogół podobne do panujących w chowie przyzagrodowym, warunki żywieniowe, karmione są bowiem przeważnie kuchennymi odpadkami, uzupełnianymi zielonkami i paszą przemysłową. Jeżeli zaś chodzi o warunki zoohigieniczne, to ciasnota kurników i małe, wilgotne, przeważnie zacienione i nie zawsze regularnie z pomiotu oczyszczane wybiegi upodobniają je, zwłaszcza pod względem zagrożenia inwazyjologicznego, do warunków panujących w wielkich fermach hodowlanych. W kurnikach tych bowiem i na wybiegach, podobnie jak w fermach drobiu, dochodzi do zmasowania dużej liczby zwierząt na bardzo ograniczonej powierzchni, co prowadzi do nadmiernego wysycenia środowiska rozwojowymi formami (cystami, oocystami, jajami i larwami) pasożytów.

W fermach zarobaczenie drobiu osiągać może 54—60%, a niekiedy nawet 73,4% stada (2, 3), a zejścia śmiertelne z powodu pasożytów wynoszą od 12% do 52,1% (1, 5) wszystkich zejść, przy czym najczęściej przyczyną ich są kokcydiozy, glistnice i owsice. Również i w chowie wiejskim choroby pasożytnicze stanowią poważny problem hodowlany. Przykładem mogą być dane z województwa rzeszowskiego, gdzie spośród prze-

ślanych do ZHW padłych kur aż w 61,4% przypadków przyczyną śmierci okazały się pasożyty (6, 7). W województwie białostockim odsetek padłych kurcząt wynosił 45,5%, a kur 72,9% i podobnie jak w rzeszowskim — padnięcia spowodowały: kokcydioza, askarydoza i heterakidoza (8).

Mając na uwadze brak w weterynaryjnym piśmiennictwie krajowym opracowań dotyczących pasożytów drobiu pochodzącego z małych, indywidualnych hodowli prowadzonych w osiedlach domków jednorodzinnych postanowiono określić rodzaj i ekstensywność inwazji u kur w sześciu osiedlach okalających Olsztyn.

Materiali i metody

W czerwcu 1990 r. w każdym osiedlu pobrano kał od 50 kur (od 10 ptaków z kurnika), po czym badano go metodą flotacji wg Fülleborna.

Wyniki i omówienie

W badanym pomociu pochodzącym ze wszystkich 6 osiedli znajdowano jaja *Ascaridia galli*, *Capillaria* sp. i *Heterakis gallinarum* oraz w pięciu — oocysty *Eimeria* sp. i sporadycznie jaja *Syngamus* sp. i *Trichostrongylus* sp.

Najpowszechniej występującym pasożytem wewnętrznym kur była *Ascaridia galli* (51 próbek zawierających jaja na 300 badanych), następnie *Eimeria* sp. (34 próbki), *Capillaria* sp. (29 prób). Częstotliwość występowania pozostałych pasożytów wynosiła od 3 przypadków (*Syngamus* sp.) do 14 (*Heterakis gallinarum*; tab. 1).

Ekstensywność inwazji u kur z osiedla Słoneczny Stok była znacznie wyższa od stwierdzanej u ptaków w pozostałych osiedlach. Wybiegi, z których korzystały kury w tym osiedlu, były różnej wielkości, niekiedy nawet bardzo duże i czyste, a mimo to aż 56% badanych prób zawierało rozwojowe formy pasożytów. Można przypuszczać, iż na taki stan rzeczy mogło wpłynąć niedalekie (około 200 m) usytuowanie hodowlanej fermy drobiu, w której mogło dochodzić do zarażania się różnych ptaków synantropijnych, rozsiewających potem w najbliższej okolicy wraz z kałem rozwojowe formy pasożytów.

Pomimo znacznej ekstensywności zarażenia kur z badanych hodowli (od 18,0% do 56,0%), hodowcy nie stwierdzali u nich widocznych objawów chorobowych, czy wpływu inwazji na zahamowanie przyrostów masy ciała lub spadku nieśności. Być może, iż ta ogólna do-

Tab. 1. Pasożyty wewnętrzne drobiu z podmiejskich hodowli przydomowych Olsztyna

Dzielnice	Liczba prób		Stwierdzone inwazje					
	badane	dotądnie %	<i>Eimeria</i> sp. %	<i>Syngamus</i> sp. %	<i>Heterakis gallinarum</i> %	<i>Ascaridia galli</i> %	<i>Trichostrongylus</i> sp. %	<i>Capillaria</i> sp. %
Brzeziny	50	36,6	10,0	—	4,0	24,0	—	2,0
Dajtki	50	38,0	8,0	4,0	4,0	20,0	12,0	4,0
Kolonia Mazurska	50	18,8	—	—	4,0	12,0	—	12,0
Likuzy	50	22,0	10,0	—	2,0	6,9	—	24,0
Słoneczny Stok	50	56,0	20,0	2,0	12,0	26,0	4,0	2,0
Słupy	50	36,6	20,0	—	2,0	16,0	4,0	14,0
Razem:	300	33,0	11,3	1,0	4,6	17,3	3,0	9,6

bra kondycja ptaków związana jest z małą intensywnością inwazji, a także niewątpliwie dobrym, urozmaiconym żywieniem, uzupełnianym często świeżymi zielonymi paszami, zawierającymi pełny zestaw witamin i mikroelementów. Odpowiednie żywienie odgrywa bowiem poważną rolę w odporności zwierząt na choroby, także pasożytnicze. Jak podaje Grys (4), właśnie niedożywienie ptaków, a w tym braki witaminowe, w znacznym stopniu pogarsza zarówno sam przebieg choroby, jak i zwiększa podatność na zarażenie.

Reasumując należy stwierdzić, że kury w podmiejskich hodowlach przydomowych zarażone są w około 33% nicieniami przewodu pokarmowego i kokcydiami.

Dominującymi pasożytami jelitowymi u tego drobiu są: *Ascaridia galli* (17,3%), *Eimeria* sp. (11,3%) i *Capillaria* sp. (9,6%).

Piśmiennictwo

1. Butrym-Malewska B.: Wiad. Parazytol. 17, 167, 1971.
2. Lzido T.: Medycyna Wet. 29; 207, 1973.
3. Getler K.: Medycyna Wet. 30, 36, 1974.
4. Grys S.: Wiad. Parazytol. 33, 277, 1987.
5. Latata A.: Wiad. Parazytol. 21, 57, 1975.
6. Michalski L.: Wiad. Parazytol. 23, 431, 1977.
7. Michalski L., W. Śliwińska: Medycyna Wet. 36, 665, 1980.
8. Wieczorkowski S.: Wiad. Parazytol. 27, 61, 1981.

Adres autora: dr Maria Szelągiewicz, ul. Puszkina 14 m. 44, 10-295 Olsztyn

ROZRÓD ZWIERZĄT

ZYGMUNT PEJSK, MIECZYŚLAW DZIECIUCHOWICZ, KAZIMIERZ TARASIUK, KRZYSZTOF BULZACKI, MAREK WAŁACHOWSKI

Zastosowanie altrenogestu (Regumate) w celu lepszego wykorzystania potencjału rozrodczego loszek

Zakład Badania Chorób Świń Instytutu Weterynarii, Al. Partyzantów 57, 24-100 Puławy

Summary

Application of Regumate preparation for better use of reproductive potential of young sows

Synchronization of ovulation in young sows was carried out by means of Regumate preparation in 453 females divided into 5 groups. Regumate was administered per os in a dose of 5 ml, i.e. 20 mg (animal) day, for 18 days in groups or individually. It was found that the preparation administered individually to young sows facilitated exact synchronization of oestrus cycle and produced a beneficial effect on some breeding indices in examined females.

Material i metody

Preparat. Altrenogest, — 3 oxo-17 alpha-allyl 17 beta hydroxy-4,9(10),11-oesteratriene, cechuje się znacznymi właściwościami gestagennymi — zarówno po doustnym, jak i podskórnym jego podaniu. Aktywność androgenna i anaboliczna altrenogestu jest minimalna — 20-krotnie mniejsza niż testosteronu. Nie wykazuje on działania estrogennego, czy też przeciwzapalnego. Nie posiada właściwości teratogennych, czy też mutagennych. Podobnie jak progesteron na drodze ujemnego sprzężenia zwrotnego blokuje uwalnianie hormonów gonadotropowych — FSH i LH, przez co wstrzymuje owulację i wystąpienie objawów rujowych.

Altrenogest (Regumate) rozprowadzany jest w pojemnikach metalowych à 360 ml w postaci 4‰ zawiesiny substancji czynnej. Dozowana pod ciśnieniem 1-dobowa dawka preparatu wynosi 5 ml — 20 mg altrenogestu/zwierzę. W celu synchronizacji rui w grupie loszek Regumate podawać należy do paszy przez 18 kolejnych dni.

Gospodarstwa. Badania przeprowadzono w pięciu (A, B, C, D, E) fermach o pełnym cyklu produkcji. We wszystkich tych obiektach do odnowienia стада wykorzystywano loszki własnego chowu. Wszystkie samice żywione były paszą pełnoporcjową. W okresie dochodzenia do dojrzałości płciowej miały one możliwość korzystania z wybiegów. Istotną różnicą w postępowaniu ze zwierzętami był odmienny w poszczególnych gospodarstwach sposób karmienia świń przeznaczonych do rozrodu. W fermach A i B pasze podawano zwierzętom indywidualnie, natomiast w gospodarstwach C, D i E loszki karmiono grupowo. Grupy jednocześnie karmionych świń liczyły 5—7 osobników.

Zwierzęta. Do badań użyto ogółem 452 loszki. Użyte do badań samice były mieszańcami ras białych polska biała zwisłoucha (PBZ) + wielka biała polska (WBP). W zależności od wielkości стада podstawowego poszczególnych ferm liczby zwierząt doświadczalnych były różne i wynosiły: w fermie A — 300, B — 40; C — 38; D — 50 i E — 84 samice. Masa ciała loszek wybranych do doświadczenia wynosiła 100—125 kg, wiek co najmniej 8 miesięcy. Wybrane loszki podzielono losowo na grupę doświadczalną i kontrolną. Szczegółowe dane dotyczące liczby zwierząt w poszczególnych gospodarstwach C, D i E loszki karmiono grupowo. Grupy jednocześnie karmionych świń liczyły 5—7 osobników.

Postępowanie. Wszystkim swinom doświadczalnym podawano przez 18 kolejnych dni Regumate zgodnie z zaleceniami producenta. Po zaprzestaniu podawania preparatu przez 10 dni zarówno w grupach zwierząt doświadczalnych i kontrolnych wyszukiwano loszki z objawami rujowymi.

Obserwowana we wszystkich rozwiniętych rolniczo krajach świata koncentracja oraz wynikająca z tego specjalizacja w produkcji trzody chlewnej wymusza wprowadzanie nowych rozwiązań w zakresie kierowania produkcją tych zwierząt. W tym zakresie zadaniem szczególnie ważnym jest optymalne wykorzystanie oraz precyzyjne kierowanie rozrodem świń. Jedną z metod ułatwiających to zadanie jest synchronizacja rui. Dotychczas w wielu krajach Europy, w tym w Polsce wykorzystywano do tego celu preparaty (Suisynchron, Evertas), których czynną substancją był Zn-Methallibur. Przede wszystkim ze względu na teratogenne właściwości tego preparatu, m.in. w naszym kraju, zaniechano wykorzystywania tego specyfiku. Obecnie wprowadza się do stosowania w niektórych krajach Europy nowy, charakteryzujący się aktywnością progestacyjną preparat chemiczny p.n. Regumate (prod. Rousell Uclaf); substancją czynną tego preparatu jest altrenogest.

Uznano za celowe przeprowadzenie badań terenowych nad przydatnością preparatu Regumate w synchronizacji rui u loszek z czynnym cyklem rujowym, w tym dokonanie oceny wpływu preparatu na wybrane wskaźniki hodowlane.